

ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ

ΤΟΥ Κ. ΣΤΑΜ. ΣΤΑΜ.

Τ Ο Θ Η Ρ Ι Ο

Τόν είχα από καιρό μαζί μου, ως δείγμα της ήρωϊκής άριστατολ- κής εμφάνισής των προ... όλιγων Έλλήνων.

Ήταν θηρίο άληθινό ο Μπαρ- μα-Γιάννης.

Κι' ήταν, πράγματι, φοβε- ρός τήν θείαν και τήν σύστασιν ο Μπαρμα Γιάννης.

Φουστανέλλες, τσαρούχια, φέρμελες, άσημιθιάδες, κουν- σπένια, φυλάχτα, σελάγια, τσα- πράζια και άσημοκουμπούρα. "Αμα έβλεπαι πουθενά, γέμιζεν ο τόπος από γένεια κι' από φρούντες τσαρουχιών.

"Ήταν γέρος στην ηλικία, αλλά άλίγητος το σώμα και θεοφρικτός, με περπατώντας τις πλατές και πλατείαι και δασο- μένα τά στήθη. Τόν λέγαινε εθιρώς και θηρίο εμφανότανε άληθινό.

"Ήμουν τότε σ' ένα μέρος κοντά στα Βουλγαρικά σύνορα.

Τά μικρά παιδιά, όταν τόν έβλεπαν, φοβόντουσαν, δέν ξέ- ρω όμως άν τόν φοβόντουσαν κι' οι κομτατζήδες πού ήταν τότε όλη ή περιφέρεια γεμάτη άπ' αυτούς!...

"Αν δέν τόν φοβόντουσαν

όμως, τόν έθαίμαζαν και τούτο το βε- βαιώθηρα από το έξης περιστατικό :

Είχε δημιοργηθεί τότε κάποιο ζή- τημα πολύ μπερδεμένο.

"Η συντομία ή γραμμή είχε κόψει στη μέση μερικά Έλληνικά χωριά, με τά προ αϊτών κτήματα. Έτσι τά σύ- ντα των χωριών αυτών έμειναν στο έλληνικό έδαφος και τά χωράφια στο βουλγαρικό και τανάκαλον.

"Ήθελαν νά θερίσουν, ήθελαν ν' άλωνίσουν οι χωρικοί.

Τί έπρεπε νά γίνη ;

Νά βγάλουμε διαβατήριο για νά πάω στα χωράφια τους ;

"Έτσι ή Βουλγαρική Κυβέρνησις ανέθεσε στο Βούλγαρο ύποδιοικητή Πετρούτσου και ή Έλληνική Κυβέρνη- σις σ' έμένα, νά συναντηθούμε στα σύ- νορα και νά λύσουμε τή διαφορά συμ- βιβαστικάς.

"Ο Βούλγαρος ύποδιοικητής, θυ- μοιμα, όσι λεγότακε

"Έλευθεριού.

"Ήθε, συνδυεμένος από καμιά δεκαετα- τριά άρεμαίνοντες χωροφύλακες, ως έκει έ- πάνω, με ύπογένεια, πολύχρωμα σεοφία στα στήθος, κομπουρές στη μέση και κάτι μπότες χοντρές, πού φαινότουσαν μ' αυτές σαν κομοί δέντρον, ριζομένο στο χώμα.

"Εγώ, έπειδή οι χωροφύλακές μας δέν ήσαν άξιοπρατώσ τιμημένοι — λίγα μήνες μετά τόν πόλεμο τού 1913 — και δέν είχα- με και έφακτο χωροφυλακή εκεί, έπήγα μό- νο με τόν Μπαρμα Γιάννη.

"Έλαμε το άθλιος στον ήλιο, σαν φρι- τεινό μετέωρο.

"Όταν φτάσαμε εκεί και θμευθετή ή ύπόθεσις, μου λέει ο Βούλγαρος συνάδε- λφός μου :

— 'Αγαπητέ εκολέγκε, τώρα ένε με- σήμερι.

— Το βλέτω, δυστυχώς.

— Έν τοιαύτη περιπτώσει, ή εσύ θα ρθής σ' ένα χωριό δικό μου, για νά φάμε, ή εγώ σ' ένα δικό σου.

Σκέφτηρα μιά στιγμή. "Εάν τόν έφε- ρα έγω στα δικιά μας τά χωριά, με τούς θερακομένους και πογωνοφόρους και γε- μάτους μαχλιμάδια και σεοφία χωροφύ- λακές του, θα μου έκανε μιά βουλγαρική επίδειξι στους Βουλγαροφρόνους χωρικούς μας. Γι' αυτό άποφάσισα νά πάω έγω στο δικό του χωριό

— Πολύταμη συνάδελφε, τού λέω, για νά μη σάς κουράσω, έπει- δη τά δικιά μας τά χωριά ενε λίγο μακριά κι' ο ήλιος χτυπάει κα- τακέφαλα, θα ρθώ έγω στα δικιά σας.

Είδα ότι δέν έμεινε και τόσο εύ- χαριστημένος. "Ήθελε νά ρθή στο χωριά μας. 'Εγώρισε όμως κι' έδω- σε διαταγή νά έτοιμασούν το γεύμα μας στην Πατέρισα.

"Ένας Βούλγαρος χωροφύλακας εκάλυπσε πρός τά εκει.

"Εμείς ακολουθήσαμε, μιλώντας σαν δυό φίλοι παιθρά!...

"Όταν φτάσαμε στην Πατέρισα, ή είδησις ότι έρχεται ο "Έλληνας ακατοάλικε, κούβιλιρε κάτω όλο το χωριό.

Οι Βούλγαροι διοικητικοί υπάλλη- λοι φορούν στολή ιδιαίτερη. "Εμείς έμιασαμε.... δ η μ ο κ ρ α τ ι κ ο ι σ' όλα, άν και ή ιστορία αυτή πού διηγούμαι, έγινε προ τού Εθιρωπαι- κού πολέμου.

"Έτσι πέρασα μέσα από το πλθ-θος των Βουλγαρών χωρικών, χω- ρίς κανείς νά με προσέξη. 'Απειναν- τιάς, όλοι έτρεχαν πίσω από τόν σελαγίζοντα και άκτινοβολούντα Μπαρμα Γιάννη, τόν όποιο έθαίμαζαν πάνω στο κατάσκοπο ύλογό του και τού δίδαν μπουκέτα με βασιλικούς, σμύρνες, καττηρέδες και γεράνια.

— Κατέστραψα όλη τή Βουλγαρία σή- μερα ! μου έπτε, με τήν βροντόδη του φωνή.

— Προσοχή και σιασμός, παρακα- λώ, τού άπάντηρα σιγά.

Μάς δεξιώθηκε ο Δήμαρχος τού χω- ριού στο σπίτι του και μίς προσέφερε ούζο, λουκουμά, σαργάγια και κρό.

"Ως νά έτοιμαστούν τά φαγητά, μι- λούσαμε προ πολλών και διαφόρων, ό- ταν παρατήρησ ότι ο Μπαρμα Γιάννης είχε γίνει άφαντος. Τόν ανέζητησα με τού μαι, έπρόσεξα νά τόν άκούσω που- θενά, αλλά ούτε ήχοος τού δέν φαινόσαν.

"Ανοξε ή γή και τόν κατάπτε!... Αφού πέρασε ώρα άρρατη και δέν τόν έβλεπα, αναγκάστηρα στο τέλος νά ρωτήσω πού βρισκείτα.

— "Εξω ένε, μου λέει ένας Βούλγαρος χωροφύλακας. "Εξω με τόν κόσμο.

— Με τόν κόσμο ! Ποιόν κόσμο ; έρωτώ.

— Νά, στο εμεσοχώριό κάθετα με τούς δικούς μας.

"Ο Μπαρμα Γιάννης βουλγαρικά δέν ήξερε, οι χωρικοί έλληνικά δέν ξέφανε, τί έκανε το λουπόν, καθήμενος με τούς δικούς των ; "Ανησυχισα και βγήρα έξω, λέγοντας πως ήλιω νά κάμω μιά βόλτα για νά ιδώ και το χωριό.

"Η Πατέρισα ένε ένα χωριό, ότως όλα τά Μακεδονικά χωριά. Στο εμεσοχώριό πλατάνια και νερό, ίσως και βαθύς, όροσά και στη μέση όρθιος, χαμαριτός κι' άκάντος στεκόταν ο Μπαρμα Γιάννης, εφιοστερωτος, ηηρός, θερακομένος, με τά χέρια στη μέση, κυτάζον- τας άκόνητος και μεγαλαρπής πάντοτε πρός ένα σημείο.

Γύρω του ήταν μαζωμένο όλο το χω- ριό. Γέροντες, μικροί, μεγάλοι, γυναικές, νηπια, γρηές, σκυλιά, γουρουνία, κόττες, ειαγάρες, γίδες κι' άρνά.

Στην άρχή νομισα πως τόν φωτογρα- φίζουν. "Αμα είδη όμως, ότι το ποίημα παραγράφεται, αναγκάστηρα νά πάω κοντά και νά τόν ρωτήσω :

— Τί κάνεις σύ, αϊτού ;

Χωρίς νά στραφή, χωρίς νά κινήθ, μου άπαντάει :

— Στέκω.

— Στέκεις ; Γιατί στέκεις ;

— Δέ βλέπεις ; Για νά με κυτάξουν.

— Τι βλέπεις ;

— Νά, με κυτάξουν... Με θαυμάζουν.

— Ποιόν ;

Ήθσαν όλοι οι Βούλγαροι χωρικοί.

"Ανδρες, γυναίκες, παιδιά, σκυλιά, γουρουνία, πάπιες.

Κάτι Βούλγαροι έως εκει άπάνω, με σεοφί- α και ύπογένεια.

Και όλες ή Βουλγάρες.

— Έμένα και την Ελλάδα!
 — Και θα βαστάξη πολύ αυτός ο θαυμασμός;
 — Ξέρω κ' εγώ!
 — Δέν πεινάς;
 — Όσο με χαμαρώνουν, όχ!
 — Δέν κοιράζεσαι;
 — Δέκα χρόνια θά στεκόμουν έτσι χωρίς νά κοιραστώ.
 — Μπαράθ, τού λέω, Μπαρμπαγιάννη, Στάσου λεβέντικα, καλέ, σάν 'Ελληνα. Στά χέρια σου, ή καλύτερα, στά πόδια σου σήμερα στέκεται ή αξιοπρέπεια τού 'Ελληνισμοΰ.
 — Έννοια σου, μου λέει, χωρίς έννοείται νά γιόρση τού κεφάλι του και νά κινήθ, έννοια σου, μη σέ μέλει σένα!...
 * * *

Όταν, κατά τού απόγευμα, στις 6, έκίνησα νά φύγω, ο Μπαρμπαγιάννης ήταν ακόμα άκίνητος έπει, σάν άγαλμα, πού άκτινοβολούσε άπό τ' άσημα ένώ ο κόσμος άπό γύρω του ήτανε τώρα περισσότερος. Είδοσπομπέντες ερχαν κατεβί και άπό τά διπλανά χωριά νά τ-δούν τόν 'Ελληνα ανατόλινα...
 Τόν είδοσπομπή νά ζαβαλλικέψη και νά φύγοιμε.
 — Τράβα κ' έρχομαι, πού άπανάτες.
 Τόν έπεριμένα, τόν έπεριμένα, δέν έννοοσε καν νά κινήθ.
 Δίνα κ' εγώ μιά στό άλογο μου και τραβάω για τά σύνορα.
 Άπό λεπτότητα ο Βούλγαρος διοικητής διέθεσε τούς έφίππους χωροφυλάκας τού νά με συνδεύσουν ός τού έλληνικό έδαφος...
 Τήν άλλη μέρα μου έστειλαν άνδοστούλιστο τόν Μπαρμπαγιάννη. Γύρισε γεμάτος ετοιμασία και πεσέντες κεντημένες, δώρα τόν Βούλγαρόν πρός ένά τον, γιατί τόν προοικέλευσε και σ' ένα γάμο.
 — Κατέκτησα, μάς είπε, όλη τή Βουλγαρία! "Αν ήθελα θάπαινα και τή Σόφια!...
 — Τίς γυναίκες μοναχά κατέκτησες, τού είπαμε.
 Άλλά τούς άνδρες;
 — Τούς άνδρες ός τούς κατακτήσετε έσείς!...
 Έγώ τού καθήκον μου τού έκαμα. Και τήν τιμή τής 'Ελλάδας τήν κράτησα ψηλά και τίς 'Ελληνοβουλγαρικές σ χ ε ε ε ε ε... έκανόνα κ' έφερα τούς δύο λαούς σ... έ π α φ ή...
 Άπό τά δώρα πού έξακολουθούσαν νά τού έρχονταν, διενθινόμενα όμως πρός... έμε, κατάλαβα ότι πραγματικώς και ή τιμή τής 'Ελλάδος άπεκατεστάθη στη σινειδίση τών θηλιακών κατοίκων τής Πιπέριτσας και ά σ χ ε ε ε ε... 'Ελληνας και Βούλγαρος ήσαν πρός μεγάλη... έ π α φ ή, περισσότερο άπό σο θά τά κατάφεραν και τών δύο Κρατών οι διπλωμάται...

ΣΤΑΜ. ΣΤΑΜ.

ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑ

ΜΙΑ ΘΑΡΡΑΔΕΑ ΓΥΝΑΙΚΑ

Ό Φίλιππος και πολλοί βασιλείς τής άρχαιότητος, έτσι και ο Πάριος ο Μακεδόν σιγήθη νά κινή σιγά τόν δικαστή στούς ίσπρους του, λίνοντας τίς μεταξύ τούς διαφορές. Μιά φορά λοιπόν, έφρόκειτο νά δικασθ, άνέθηκε με μεγάλη δυσκολία και με βαρή κεράλι στον έδρα τού δικαστού, γιατί μόλις είχε σηκωθεί άπό ένα σινύσιο, όπν τού κρασί είχε ρεϊσει άφθόνως.
 Έτσι μεθυσμένος έκρινε τήν διαφορά μιάς πρωχής γυναίκα κ' ένός ίσχυριού δαινεϊτού της κ' έβγαλε μιά άπόφασι άδικη για τή πρωχή γυναίκα. Αύτή όμως δέν μπόρεσε νά άνεχθ τήν άδικία. Προχώρησε λοιπόν και είπε με δυνατή φωνή στον βασιλέα:
 — Κάνω έφροσι!
 Ό Φίλιππος τήν κτύπησε έκπληκτος και ύστερα τήν ρώτησε:
 — Και σέ ποιόν θά κινής έφροσι;
 — Στόν Φίλιππο όταν θάνα νηφάλιος, άπάντησε με θάρρος εκείνη.
 Ό βασιλεύς έγέλασε για τήν θαρραλέα άπάντησί της και τής είπε νά παρουσιασθή μπροστά του, όταν θά ήταν νηστικός.
 Πράγματι δέ τήν άλλη μέρα έβγαλε έννοική γι' αυτήν άπόφασι.

ΑΝΕΚΔΟΤΑΚΙΑ

Ο ΞΕΝΥΧΤΗΣ ΜΩΡΕΑΣ

Ό Ζάν Μωρέας ήταν ός γνωστόν διάσημος Ξενύχτης και ή μα-νία του αύτ ή τού στόχουσε πολλές περιπέτειες.
 Μιά μέρα ο διευθυντής τής Παρισινής 'Αστουνομίας έλαβε μιά άναφορά έκ μέρους ένός ονομασματοπώλου, ο όποιος τού κατάν-γυλε ότι κάθε πρωί περιφερόταν μπρός στό μαγαζί του ένα έψ π ο π τ ο υ π ο κ ε ι μ ε ν ο ς, πού θά κέ σ χ ε δ ι α ζ ε π ι θ α ν ά ς κ ά π ο ι ο ε γ κ λ η μ α ς!
 Ο διευθυντής τής 'Αστουνομίας διέταξε άμέσως τή σύλληψη τού εϊκόσπου, ο όποιος ή-ταν άπλοσότητα ο Μωρέας, πού περιμένε-κατά τά χαρώματα στό μέρος αύτό τού πρώτο λεωφορείο για νά τόν μεταφέρει στη συνουσία όπου καθά-ταν...

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ ΠΕΡΙΕΡΓΑ

ΖΙΓΚΟΜΑΡ ΚΑΙ ΣΙΑ

Ένας πάμπλουτος λαϊκός μυθιστοριογράφος. Τά λαϊκα και τά φιλολογικά μυθιστορημάτά του. Πός «γεννήθηκε» ο Ζιγκομαρ μέσα στα γραφεία τού Διευθυντΰ τής «Ματέν». Η καταπληκτική έπιτυχία τού. Η μεγάλη αξιοίσεις τού Κοι-νυ. Πός νεκρανάστηθηκε ο ήρωσ ένός μυθιστορημάτος.

Ένας άπό τούς πύ όνομαστούς λαϊκούς μυθιστοριογράφους τής εποχής μας εινε και ο Λέον Σαζί, ο συγγραφέης τού «Ζιγκομαρ» και διαφόρων άλλων λαϊκών άναγνωσμάτων τά όποια πουλούνται σ' έκατομμύρια αντίτυπων εινε τήν έπιμενσει νά έπισκεφθ τόν Σαζί και νά τού πάρη μιά συνέντευξι για τήν έφημερίδα του, άπό τήν ό-ποία και μεταφράζοιμε για τούς άναγνώστας μας τίς παρακάτω έν-διαφερόντες λεπτομέρειες τής ζωής τού μυθιστοριογράφου, ο όποιος, χωρίς τίς έργα του, έζει σήμερα πολλά έκατομμύρια.
 Ο Σαζί δέν περιφρονεί καθόλου τού επάγγελμά του ός λαϊκού μυθιστοριογράφου. Άπειραντίς μάλιστα τού θεωρεί ός σπουδαίο και υπεραμνείται αύτό.

Και νά τώρα πός ένπειρασθή τόν περιήμο «Ζιγκομαρ» του:
 — Είχα πάει ένα πρωί—λέει—στό «Ματέν», στό γραφείο τού δι-ευθυντΰ του κ. Σωερβάιν, ο όποιος, καθώς συζητούσαμε, με ρώτησε:
 — Μήπως έχετε έτοιμο κανένα μυθιστορημα για νά τού άρχισου-με στην έφημερίδα μας;...
 »Εγώ δέν είχα άπολύτως τίποτε έτοιμο. Όστόσο τού απάντησα άσυλλόγιστα πός έγω...
 — Τότε διηγήθητε μου τήν ύπόθεσί του...» εινε ο κ. Σωερβάιν.
 »Τί νά κάνω;... Όθελοντας και μη άναγκαστρηκα νά έπινοήσω εκείνη τή στιγμή μιά ύπόθεσι μυθιστορημά-τος, τήν όποία άρχισα νά τού διηγούμαι...

»Φαίνεται όμως πός είχα όστρο, γιατί δέν τά έμ-πλεξα καθόλου... Έτσι, έπ τρεις ώρες διηγούμουν τήν ύπόθεσι τού άνακάρου του μυθιστορημάτος μου...
 »Εντομαστού τού γραφείο τού κ. Σωερβάιν εινε γε-μίσει άπό κόσμο. Όλοι οι συντάκτα, όλοι οι ρεπόρτερ είχαν μάζευνει και παρακολουθούσαν με ζρηρότατο έν-διαφέρον τήν αφήγησι μου. Όταν τελείωσα, τού μυθ-ιστορημά μου έινε δεκτό μ' ένθουσιασμό. Ένα φρόδο μόνο έλα, μήπως άρχίζοντας νά τού γράφο, ξεγνοούσα όσα είχα διηγήθει. Εύτυχώς δέν συνέβη ένα τέτοιο πράγμα και έτσι γεννήθηκε ο «Ζιγκομαρ», ο όποιος δταν, μετά τή δημοσίωση τού στό «Ματέν», τυπώθηκε σέ βιβλίο, πουλήθηκε μόνο μέσα στη Γαλλία σέ 2.000. 000 αντίτυπων...

»Σήμερα—συνεχίζει ο κ. Σαζί—τά μυθιστορηματα πρέπει νά εινε πολύ σύντομα. Άλλοτε ένα μυθιστορή-μα δημοσιεύονταν έπί δύο και τρία χρόνια σέ μιά έφη-μερίδα και όταν οι άναγνώσται έβλεπαν πός πλησιάζει τού τέλους του, άρχιζαν νά διαμαρτυρόνταν και νά ζητούν για μήν τελείωση. Άκούστε κατι σκετικό πού συνέβη σέ μένα.
 »Κάποτε είχα βαρεθεί πιά ένα ήρωά μου, τόν όποιο μετέφερα άπό τόμο σέ τόμο, δέν ξεφό έπί πόσα χρόνια, και άποφάσισα νά τόν σκοτώσω. Πράγματι δέ έγραψα τή συνέχεια έτσι, ώστε τή στιγ-μή πού ο ήρωσ μου έμπαίνε σ' ένα πύργο νά δεχθί μιά σφαιρά στό στήθος και γά πέση άπό ένα δισθεϊρωτό ύψος. Ήμιον καταγο-τευμένος γιατί είχα ξεφορτωθεί έπιτέλους έναν ήρωα πού δέν μπο-ρούσα νά τόν χωρέσω και τελείωσα έτσι τού μυθιστορημά μου...
 »Πού νά προβλέψω τί έπρόκειτο νά έπακολουθήθ... Έπειτα άπό λίγες μέρες ο εκδοτής μου λίγο έλειψε νά ταφή κάτω άπό τού σωρο- των έπιστολών τών άναγνωστών μου, οι όποιοι διαμαρτυρόντουσαν έντονα για τού θάνατο τού ήρωός μου... Με κάλεσε μάλιστα έπει-γόντως στό γραφείο του και μου είπε:

— «Αν δέν έξακολουθήσετε τού μυθιστορημά σας, διαλύω τού σιμ-βόλαιό μας».
 — Μά πός θέλετε νά τού συνεχισω, τού απάντησα εγώ, άφού ο ήρωσ μου πέθανε;
 — Κμάμετε δ,τι θέλετε. Άναστήστε τον!...
 »Γύρισα θλιμμένος στό σπίτι μου και άρχισα νά γράφο στην τύχη μιά συνέχεια τού μυθιστορημάτος μου, περιγράφοντας χωρίς κέφι καί κοσμική συγκέντρωσι. Έξαφνα μιά ζμπνευσι μου ήρθε και συνεχισα τού γράφίμο μου με κέφι τώρα... Καθώς ή έσπερις ήρσοκάναν στην πού μεγάλη ζρηρότητα, ή πόστα τής αιδούσης άνοιξε διάπλα- τα και παρουσιασθηκε ο νεκρός ήρωσ μου θρονοφρονώντας:

— Έμένα δέν με σκοτώνουν τόσο εύκολα!
 »Όλος ο κόσμος έμινε ενθαρσυσμένος άπό τή συνέχεια αύτ ή κ' έτσι τού μυθιστορημά μου έξακολούθησε ένα χρόνο ακόμα... Για νά δικαιολογήσω τή νεκρανάστασι τού ήρωός μου, έβγαψα πός είχε πέσει σέ μιά τάπηρο γε-μίμη λάσπη, όπου φρι-σικά, δέν κτύπησε κ' δει ο πτότός του ύπηρέ-της έτρεξε έγκάριως κοντά τού για νά περι-ποιηθ τού τραύμα του».